

oe150608

TISKOVÁ ZPRÁVA**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 286 840 129

E-mail: nadezada.cadova@soc.cas.cz

**Chování domácností a hodnocení stavu životního prostředí -
květen 2015**Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v15-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>11. – 18. května 2015</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1043</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>241</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OE.3, OE.27, OE.2, OE.33</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>8. června 2015</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

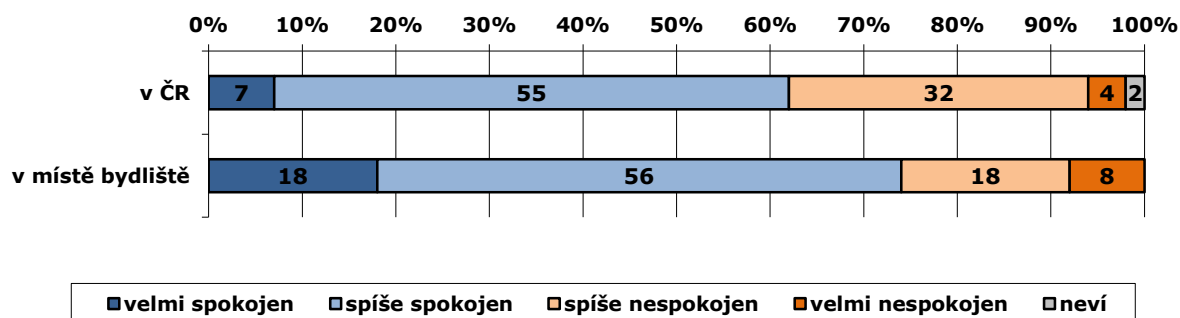
V rámci květnového šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., zabývalo problematikou životního prostředí. Respondenti byli dotazováni na to, jak jsou spokojeni či nespokojeni se stavem životního prostředí v České republice a v místě svého bydliště, kde kromě celkového stavu hodnotili i některé dílčí aspekty, jako čistotu okolní přírody, dostupnost volné přírody, čistotu ovzduší, čistotu povrchových vod, kvalitu pitné vody, úroveň hluku nebo hustotu silničního provozu. Kromě toho šetření zjišťovalo, zda se lidé zajímají o informace o stavu životního prostředí a zda se v chování českých domácností objevují určité aktivity směřující k ochraně životního prostředí.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, většina obyvatel ČR je se stavem životního prostředí spokojena jak v místě, kde žije, tak i v zemi jako celku. Životní prostředí v místě svého bydliště vnímají bezmála tři čtvrtiny Čechů (74 %) příznivě, když 18 % z nich je s ním „velmi spokojeno“ a 56 % „spíše spokojeno“. Opačné hodnocení vyjádřila o málo více než čtvrtina dotázaných (26 %), z nichž 18 % je podle vlastních slov s životním prostředím v místě bydliště „spíše nespokojeno“ a 8 % pak dokonce „velmi nespokojeno“.

Již tradičně horší než hodnocení životního prostředí v místě vlastního bydliště je mínění o životním prostředí v České republice jako celku. Přesto i zde spokojenost vyjadřuje zřetelná, více než třipětinová většina (62 %) občanů, mezi kterými je 55 % „spíše spokojených“ a 7 % „velmi spokojených“. Opačný názor v šetření vyjádřilo 36 % dotázaných, z toho 32 % občanů je „spíše nespokojeno“ a 4 % jsou „velmi nespokojena“.

Graf 1: Hodnocení stavu životního prostředí v ČR a v místě bydliště (%)¹

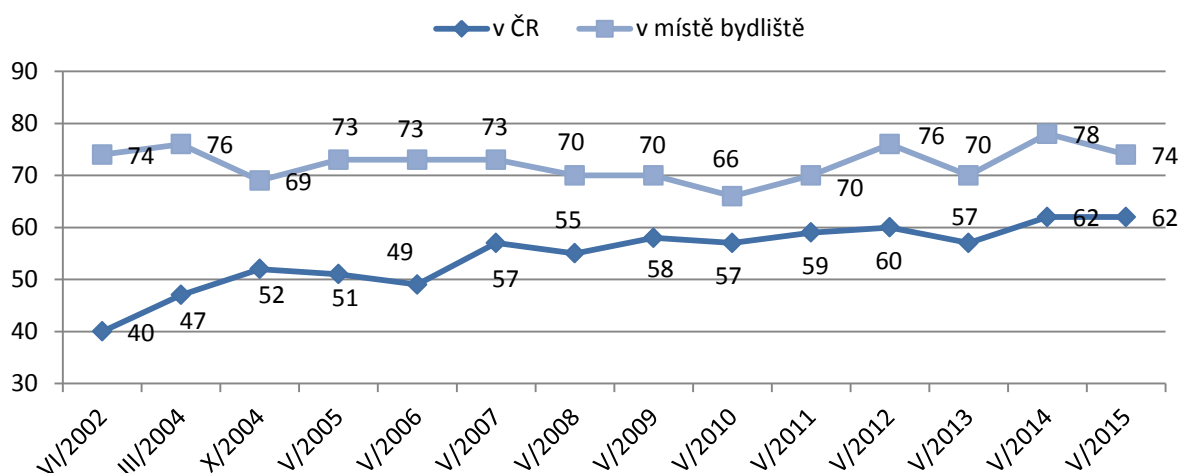

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. května 2015, 1043 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Stav životního prostředí v celé České republice hodnotí o něco pozitivněji lidé, kteří považují svoji životní úroveň za dobrou, a obyvatelé kraje Jihomoravského, Olomouckého a kraje Vysočina. Kritičtější se pak k životnímu prostředí v ČR staví obyvatelé Středočeského a Moravskoslezského kraje a dotázaní označující svoji životní úroveň jako špatnou.

Spokojenost se stavem životního prostředí v místě bydliště vyjádřili častěji obyvatelé menších obcí a vesnic (do 2000 obyvatel) a lidé žijící v Jihočeském, Královohradeckém, Pardubickém, Jihomoravském, Olomouckém a Zlínském kraji a v kraji Vysočina. Spokojenější byli také respondenti označující svoji životní úroveň jako dobrou. Nespokojenost naopak častěji pociťují obyvatelé Moravskoslezského a Ústeckého kraje, lidé žijící ve městech o velikosti od 30 do 80 tisíc obyvatel a dotázaní považující životní úroveň své domácnosti za špatnou.

Graf 2: Spokojenost s životním prostředím v ČR a v místě bydliště – časové srovnání (%)

Pozn.: Součet podílů „velmi spokojen“ a „spíše spokojen“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nespokojen“, „velmi nespokojen“ a „neví“.

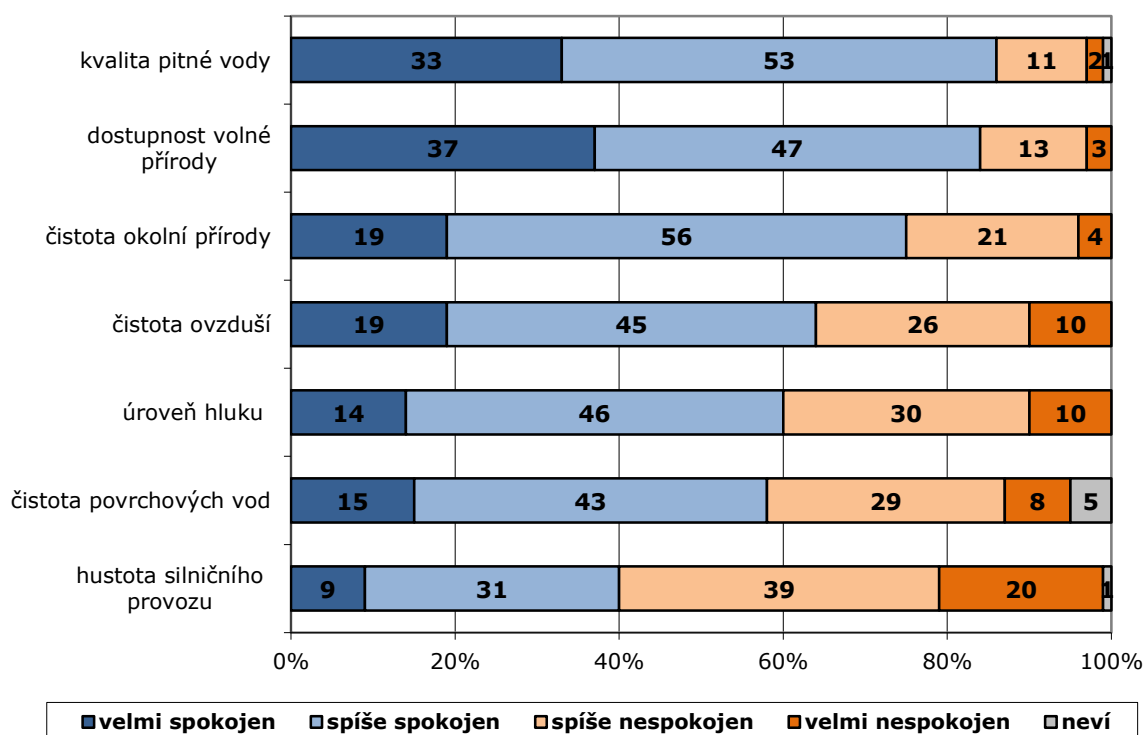
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

¹ Znění otázky: „Jak jste spokojen s životním prostředím v naší republice celkově a ve vašem bydlišti?“

Při srovnání aktuálních výsledků s posledním výzkumem realizovaným v květnu 2014 vidíme, že hodnocení životního prostředí v České republice se nijak nezměnilo, v místě svého bydliště ho však občané vnímají o něco kritičtěji (pokles pozitivního hodnocení o 4 procentní body). Z dlouhodobého hlediska je zřejmé, že v průběhu posledního desetiletí se hodnocení stavu životního prostředí v ČR zřetelně zlepšilo a výrazně se přiblížilo zatím vždy podstatně lepšímu hodnocení stavu životního prostředí v místě bydliště dotázaného. Spokojenost se stavem životního prostředí v celé ČR postupně v letech 2002 až 2004 rostla. Poté se v letech 2004 až 2006 pohybovala kolem polovičního podílu spokojených občanů. V roce 2007 došlo ke zřetelnému nárůstu spokojenosti českých občanů s životním prostředím v ČR a podíl spokojených se pohyboval mírně pod hranicí 60 %. V aktuálním výzkumu svoji spokojenost s životním prostředím v ČR vyjádřilo 62 % oslovených, což je potvrzením loňského maxima.

Pokud jde o hodnocení stavu životního prostředí v místě bydliště, kromě celkového pohledu na něj šetření podrobněji zjišťovalo i názory na některé jeho dílčí aspekty.²

Graf 3: Spokojenost s vybranými oblastmi životního prostředí v bydlišti (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 11.* – 18. května 2015, 1043 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 3, s výjimkou jediné položky – hustoty silničního provozu – ve všech zkoumaných aspektech životního prostředí v místě bydliště převažuje spokojenost. Nejlépe hodnocenými oblastmi v tomto směru jsou kvalita pitné vody (86 % spokojeno, z toho 33 % „velmi“, proti 13 % nespokojených) a dostupnost volné přírody (84 % spokojených, z toho 37 % „velmi“, proti 16 % nespokojených). Tři čtvrtiny (75 %) lidí hodnotí pozitivně čistotu okolní přírody, necelé dvě třetiny (64 %) jsou spokojeny s čistotou ovzduší a přibližně tři pětiny vnímají pozitivně i úroveň hluku (60 %) a čistotu povrchových vod (58 %). V případě hustoty silničního provozu, jak bylo poznamenáno výše, spokojení tvořili menšinu (40 %), zatímco nespokojenost v tomto

² Znění otázky: „Nakolik jste v místě Vašeho bydliště spokojen či nespokojen s a) s čistotou okolní přírody, b) s dostupností volné přírody, c) s čistotou ovzduší, d) s čistotou povrchových vod, e) s kvalitou pitné vody, f) s úrovní hluku, g) s hustotou silničního provozu?“

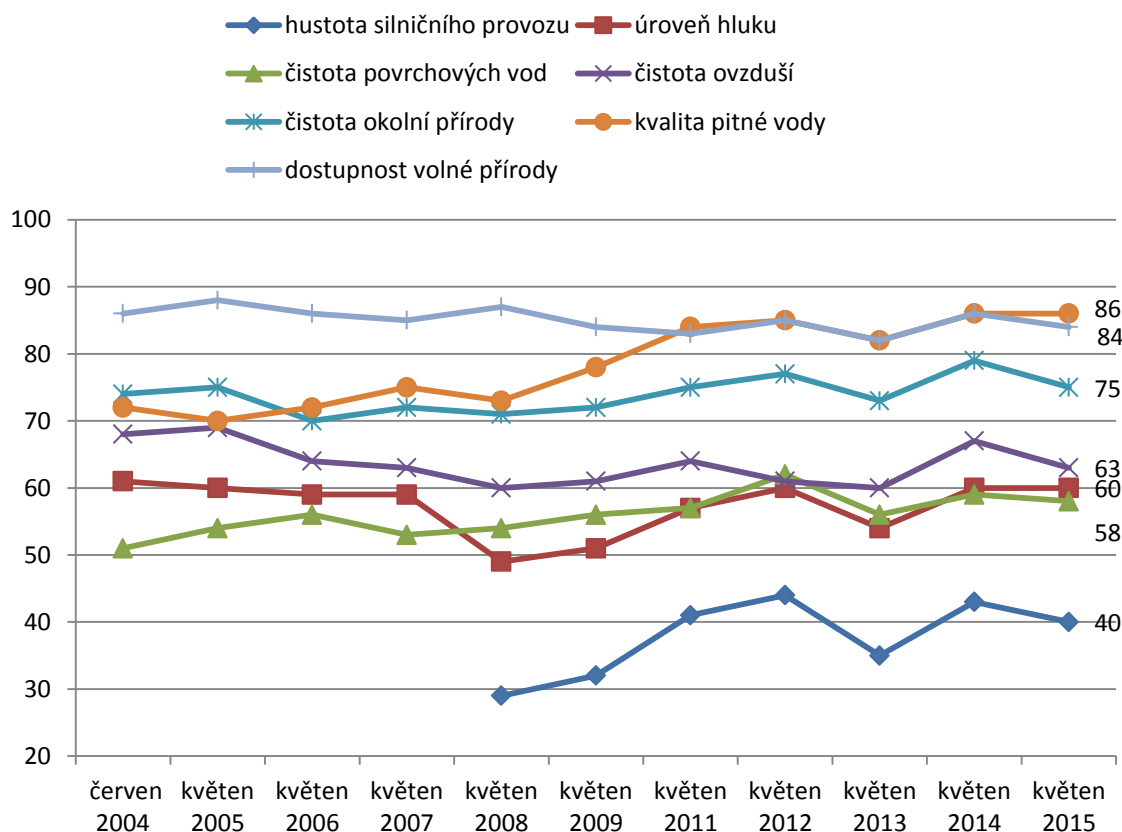
ohledu vyjádřily téměř tři pětiny dotázaných (59 %), když přitom pětina (20 %) je podle vlastních slov „velmi nespokojena“.

Se všemi sledovanými aspekty životního prostředí v místě bydliště jsou častěji spokojeni lidé s dobrou životní úrovní, nespokojenost naopak častěji vyjádřili lidé hodnotící svou životní úroveň jako špatnou.

Velké rozdíly v názorech dále panovaly mezi obyvateli různě velkých obcí a různých krajů. Spokojenost s čistotou okolní přírody a ovzduší častěji vyjadřovali obyvatelé obcí do 2 tisíc obyvatel. Lidé žijící v obcích větších než 800 obyvatel, ale menších než 2 tisíce obyvatel jsou častěji spokojeni s dostupností přírody, čistotou povrchových vod i kvalitou pitné vody. Obyvatelé obcí a měst větších než 800 obyvatel, ale menších než 15 tisíc pak v místě svého bydliště příznivěji vnímají úroveň hluku. S hustotou silničního provozu jsou pak spokojenější lidé z obcí do 5 tisíc obyvatel. Nespokojenost s dostupností okolní přírody, čistotou ovzduší, úrovní hluku a hustotou silničního provozu byla častější ve velkých městech, zejména pak v Praze.

Čistotu okolní přírody a její dostupnost častěji pozitivně hodnotili obyvatelé kraje Jihočeského, Libereckého, Královéhradeckého, Jihomoravského a Vysočina. Obyvatelé těchto krajů a současně lidé žijící v kraji Pardubickém a Zlínském lépe hodnotí čistotu ovzduší. Čistotu povrchových vod více ocenili lidé žijící v kraji Plzeňském, Libereckém, Královéhradeckém, Pardubickém a Vysočina. Obyvatelé Vysočiny jsou rovněž častěji spokojeni s úrovní hluku a spolu s obyvateli Zlínského kraje také s hustotou silničního provozu. Ve všech sledovaných oblastech s výjimkou kvality pitné vody vyjadřovali nespokojenost častěji lidé žijící v Ústeckém a Moravskoslezském kraji.

Graf 4: Hodnocení ekologické situace v ČR – časové srovnání (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Tabulka 1: Hodnocení ekologické situace v ČR – časové srovnání (v %)

	2004 III	2005 V	2006 V	2007 V	2008 V	2009 V	2011 V	2012 V	2013 V	2014 V	2015 V
hustota silničního provozu					29/70	32/67	41/58	44/55	35/64	43/57	40/59
úroveň hluku	61/35	60/38	59/40	59/40	49/50	51/49	57/42	60/39	54/45	60/40	60/40
čistota povrchových vod	51/38	54/36	56/36	53/37	54/35	56/37	57/39	62/34	56/40	59/36	58/37
čistota ovzduší	68/32	69/30	64/34	63/36	60/38	61/38	64/35	61/38	60/39	67/32	64/36
čistota okolní přírody	74/25	75/24	70/29	72/28	71/28	72/28	75/25	77/23	73/27	79/21	75/25
dostupnost volné přírody	86/14	88/11	86/14	85/15	87/12	84/15	83/17	85/15	84/16	87/13	84/16
kvalita pitné vody	72/25	70/25	72/23	75/22	73/23	78/18	84/14	85/13	82/17	86/13	86/13

Poznámka: Položky v tabulce jsou řazeny sestupně dle podílu negativních odpovědí, tzn. „velmi špatná“ + „spíše špatná“ situace v roce 2015. Dopočet do 100 % v jednotlivých polích tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

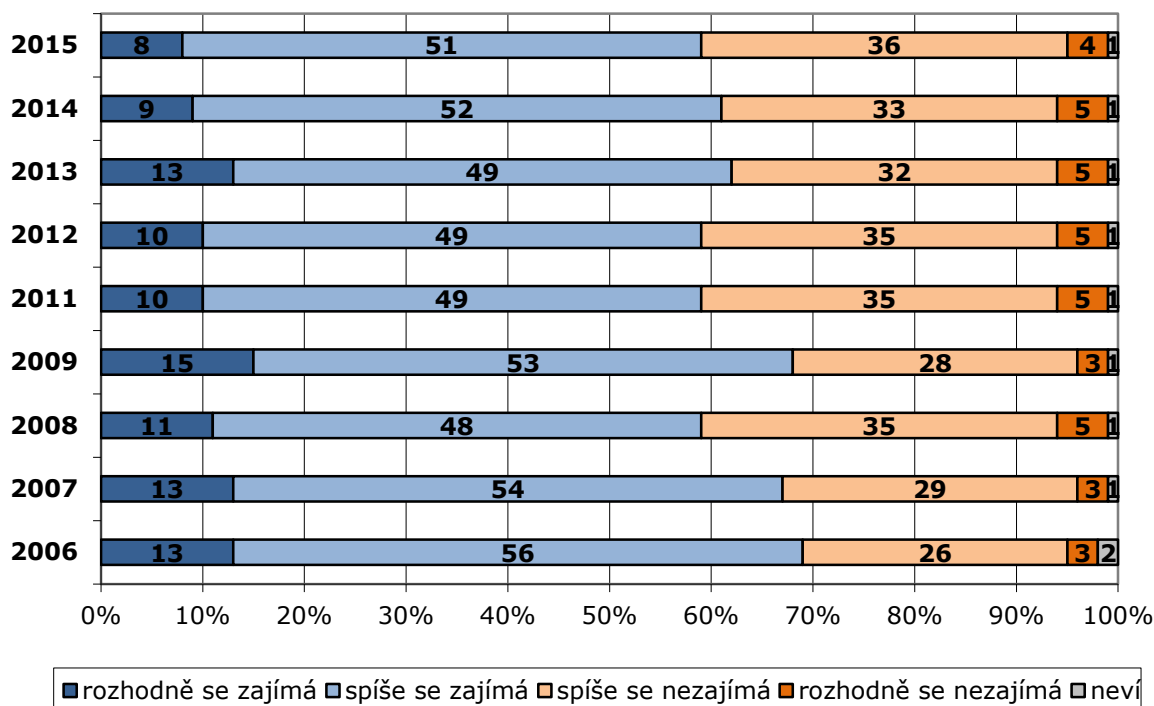
Oproti situaci z května 2014, kdy proběhlo srovnatelné šetření naposledy, zůstalo hodnocení většiny sledovaných oblastí beze změny, případně byla změna statisticky nevýznamná. K mírnému nárůstu nespokojenosti došlo v oblasti čistoty ovzduší (nárůst podílu nespokojených o 4 procentní body) a čistoty okolní přírody (pokles podílu spokojených o 4 procentní body a odpovídající nárůst podílu nespokojených).

Z dlouhodobého hlediska je pak patrné zejména postupné zlepšování mínění veřejnosti o kvalitě pitné vody.³ Mírné zlepšení z dlouhodobého hlediska pozorujeme také v případě čistoty povrchových vod. Poměrně stabilní se po celou dobu sledování, tj. od roku 2004, jeví spokojenost s čistotou okolní přírody a dostupností volné přírody.

Kromě otázek zaměřených na samotný stav životního prostředí šetření zjišťovalo i to, nakolik se lidé sami zajímají o informace týkající se životního prostředí v České republice.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 5, zájem o informace o stavu životního prostředí v ČR mají podle vlastního vyjádření přibližně tři pětiny (59 %) občanů, v tom 8 % se o tyto informace podle svých slov „rozhodně zajímá“ a 51 % se „spíše zajímá“. Dvě pětiny respondentů (40 %) naopak připustily, že se o tyto informace nezajímají, když 36 % zvolilo variantu odpovědi „spíše se nezajímám“ a 4 % „rozhodně se nezajímám“. Oproti roku 2014, kdy byla tato otázka v květnovém výzkumu respondentům položena naposledy, se celkový deklarovaný zájem o informace o stavu životního prostředí statisticky významně nezměnil.

³ Výzkum byl realizován v termínu od 11. do 18. května 2015, tedy dříve než se objevily problémy s kvalitou pitné vody v části pražských Dejvic a Bubenče.

Graf 5: Zájem o informace týkající se životního prostředí v ČR⁴

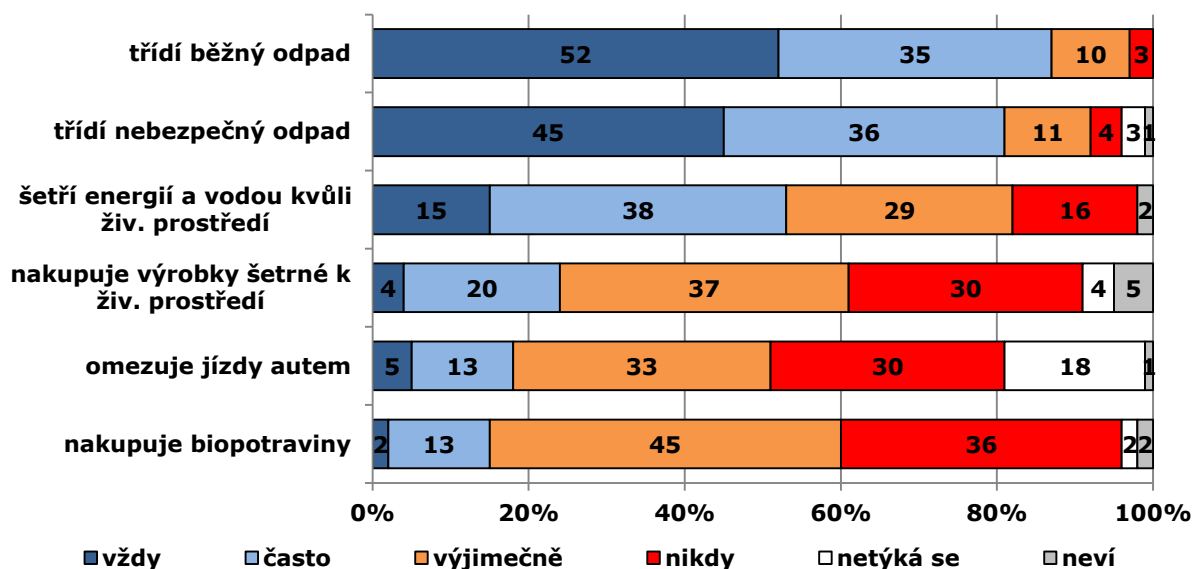
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. května 2015, 1043 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zájem o informace týkající se životního prostředí roste se stupněm dokončeného vzdělání respondenta nebo se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Informace o životním prostředí více zajímají ženy a lidi starší 60 let. Větší zájem dále projevují ti, kdo jsou nespokojeni se stavem životního prostředí v České republice jako celku.

Další otázka byla zaměřena na každodenní provoz domácnosti. Konkrétně jsme se zajímali celkem o čtyři kategorie environmentálně šetrných aktivit: třídění odpadů, šetření vodou a energiemi, nákupní chování a omezování jízd autem.

Jak vyplývá z grafu 6, nejrozšířenější formou environmentálně šetrného chování je třídění odpadu, běžný odpad třídí vždy nebo alespoň často 87 % respondentů, nadpoloviční většina občanů (52 %) tak dokonce činí vždy. Čtyři pětiny oslovených (81 %) dále uvedly, že vždy nebo často třídí nebezpečný odpad, 45 % přitom takovýto odpad třídí vždy. Dohromady zhruba polovina populace (53 %) deklaruje, že s ohledem na životní prostředí vždy nebo často šetří energiemi a vodou (vždy tak ale činí jen 15 % občanů). Ostatní formy environmentálně šetrného chování jsou relativně méně časté. Téměř čtvrtina lidí (24 %) se hlásí k tomu, že nakupuje výrobky šetrné k životnímu prostředí, necelá pětina (18 %) uvádí, že vždy či často omezuje jízdy autem. Nákup biopotravin je rozšířen asi u 15 % populace.

⁴ Znění otázky: „Zajímáte se o informace týkající se životního prostředí v České republice?“

Graf 6: Chování domácností ohleduplné k životnímu prostředí⁵ (%)

Pozn.: Položky seřazeny podle součtu podílu odpovědí „vždy“ a „často“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. května 2015, 1043 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza dat ukazuje, že četnost chování šetrného k životnímu prostředí se zvyšuje s rostoucím stupněm dosaženého vzdělání, všechny tyto aktivity se také častěji objevují u lidí s dobrou životní úrovní a s výjimkou omezování jízd autem také u žen. Respondenti starší 60 let výrazně méně často uváděli, že nakupují biopotraviny.

Tabulka 2 přináší přehled vývoje názorů mezi lety 2002 až 2015. Od roku 2002 stoupal počet lidí, kteří třídí běžný a nebezpečný odpad, tento růst se ale zhruba v roce 2008 zastavil a zůstával až do roku 2014 víceméně stabilní. V aktuálním výzkumu došlo opět k mírnému nárůstu u obou zmíněných aktivit (o 4 procentní body). Naopak podíl dotázaných, kteří uvádí, že se při svých nákupech řídí tím, nakolik jsou výrobky šetrné k životnímu prostředí, spíše klesá, i když pokles oproti poslednímu šetření zde není statisticky významný. V porovnání s květnem 2014 došlo rovněž k mírnému poklesu (o 4 procentní body) podílu těch, kteří uvádí, že z důvodu ochrany životního prostředí vždy nebo často omezují jízdy autem. Podíl občanů, kteří se hlásí k nákupu biopotravin, zůstává od roku 2008, kdy byla tato položka do výzkumu zařazena poprvé, víceméně stabilní.

⁵ Znění otázky: „Pokud jde o Vaši domácnost: a) odevzdáváte, třídíte nebezpečný odpad, b) třídíte běžný odpad, c) nakupujete biopotraviny, d) řídíte se při nákupu výrobků (např. pracích prášků) tím, zda jsou šetrné k životnímu prostředí, e) omezujete jízdy autem z důvodu ochrany životního prostředí, f) šetříte energiemi a vodou z důvodu ochrany životního prostředí?“. Varianty odpovědí: vždy, často, výjimečně, nikdy.

Tabulka 2: Chování domácností – časové srovnání (%)

	2002 +/-	2004 +/-	2005 +/-	2006 +/-	2007 +/-	2008 +/-	2009 +/-	2011 +/-	2012 +/-	2013 +/-	2014 +/-	2015 +/-
třídí běžný odpad	56/42	67/32	74/24	76/23	78/21	81/18	80/18	82/18	82/18	83/16	83/16	87/13
třídí nebezpečný odpad	57/36	70/26	72/24	71/18	72/20	71/21	75/19	74/22	76/18	79/17	77/17	81/15
šetří energií a vodou kvůli živ. prostředí	40/56	42/54	46/50	48/46	53/44	48/48	47/50	49/48	53/44	53/44	54/44	53/45
nakupuje výrobky šetrné k živ. prostředí	43/44	26/61	31/56	32/54	34/55	29/59	29/61	27/64	26/62	28/63	27/63	24/67
omezuje jízdy autem	16/75	15/76	18/73	17/57	15/57	12/61	13/64	17/65	19/60	20/62	22/62	18/63
nakupuje biopotraviny	--	--	--	--	--	12/82	11/85	12/85	10/83	13/85	15/81	15/81

Pozn.: Plus označuje součet odpovědí „vždy“ a „často“, mínus součet odpovědí „výjimečně“ a „nikdy“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, od roku 2006 rovněž „netýká se“. Změna mezi lety 2005 a 2006 u položky týkající se omezování jízd autem byla způsobena rozšířením škály odpovědí o variantu „netýká se“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.